

Operacijski sustavi

Gdje spadaju operacijski sustavi?

Programska oprema

Sistemske softver

- operacijski sustavi
- pogonski programi
- komunikacijski programi
- sistemski pomoćni programi:
 - kompresiranje datoteka
 - izrada rezervnih kopija
 - protuvirusna zaštita
 - *itd.*
- *itd.*

Korisnički softver

- programi za obradu teksta
- programi za obradu slike
- proračunske tablice
- baze podataka
- programski jezici i razvojna oruđa
- programi za Internet
- programi za učenje i zabavu
- *itd.*

Operacijski sustavi (OS)

- skup programa koji povezuju i objedinjuju sve sklopovske dijelove računala i omogućuju njihovu djelotvornu uporabu
- operacijski sustav pokreće sve dijelove računala, nadzire njihov rad i reagira na svaku zapovijed

Zadaci OS-a

- povezuje i nadzire sve uređaje računala u jedinstvenu, skladnu i djelotvornu cjelinu
- pokreće se automatski, uključanjem računala i pritom proziva pojedine računalne uređaje provjeravajući njihovu prisutnost i ispravnost
- omogućava programima da koriste hardver računala
- kada uključimo računalo, mi zapravo pokrećemo operacijski sustav, a on dalje preuzima kontrolu nad cijelim računalom

Vrste operacijskih sustava

- podjela prema vrsti **korisničkog sučelja** (*User Interface*):
 - znakovno sučelje (*Character – based Interface*)
 - na zaslonu se mogu prikazati samo osnovni znakovi (slova, brojevi i posebni znakovi), npr. MS - DOS, Unix
 - Grafičko sučelje (*Graphical User Interface – GUI*)
 - koristi grafičke simbole i slikovne elemente. Obično podržava uporabu miša, npr. sve varijante MS Windows- a, Linux

Vrste operacijskih sustava

- podjela s obzirom na mogući **broj korisnika** :
 - jednokorisnički (*Single – User*) – računalo, strojnu i programsku opremu može koristiti samo jedan korisnik. Primjer su: MS – DOS, MS Windows 3 verzije.
 - višekorisnički (*Multi – User*) – istovremeno više korisnika koristi resurse računala (npr. Unix, Linux, Windows NT,XP, Vista)
 - miješani – resurse računala može koristiti više korisnika, ali ne istovremeno (npr. Windows 98)

Vrste operacijskih sustava

- podjela prema izvršivom **broju zadataka** :
 - jednozadaćni operacijski sustav (*Single – Task System*) – istovremeno se može izvršavati samo jedna naredba (npr. MS – DOS)
 - višezadaćni operacijski sustav (*Multitasking System*) – može izvršavati više programa u isto vrijeme (npr. Unix, Linux, sve Windows inačice)

Vrste operacijskih sustava

- podjela prema cijeni :
 - komercijalni (Windows, Unix, ...)
 - besplatni (Linux)

Razvoj operacijskih sustava za osobna računala

- Prvi operacijski sustav nastao je 1981. godine kada je tvrtka IBM proizvela prvo PC računalo. Tvorci prvog operacijskog sustava bili su osnivači tvrtke Microsoft, a operacijski sustav nazvan je DOS (Disk Operating System)

Povijest Windowsa

godina	standardni Windows	napredni NT Windows
1983	Microsoft najavljuje Windows	
1985	Windows 1.0	
1987	Windows 2.0	
1990	Windows 3.0	
1991	Windows 3.0 sa multimedijom	
1992	Windows 3.1	
1992	Windows for Workgroups 3.1	
1993		Windows NT 3.1
1994	Windows for Workgroups 3.11	Windows NT 3.5
1995	Windows 95	Windows NT 3.51
1996		Windows NT 4.0
1998	Windows 98	
1999	Windows 98 SE (Second Edition)	
2000	Windows Me (Millennium)	Windows 2000
2001	Windows XP (eXPerienced)	
2007	Windows Vista	